השולח פרק רביעי גיטין לז.

בולי וכוטי. עשירים ועניים. עשירים שלא יפסידו ועניים שלא יעבדו דלת בפניהם: **כולאות.** עשירים: **העבט** ומי הן הלווים עניים: **ללעוזא.** שאינו מדבר בלשון עברי הוא לעוזא ואותו שאמר רבא הימנו זאת היה מדבר בלשון פרוזבול ופי' לו שבלשונו פרוס פורסא מקנה: **אין צריכין פרוסבול.** שאין שביעית משמטת חוב של אביהן המת: **ר"ג וכים דינו.** כלומר נשיאי ישראל שבכל דור ודור: **אביהן של יתומין הן.** וממונים עליהן ועל ממונם והיו שטרותיהן המקוריים לב"ד. הא דנקט רבן גמליאל שהיה בית דינו קיים ונוהג כשנשמט משנה זו והא דרמי בר חמא בריתא היא: **אלא על הקרקע.** אם יש קרקע לוה אלא שקנו אלא בזמן שהמוב כשאר רוב שטרות שהן נגבין מן הקרקע להוי מלתא דשכיחא כדאמרינן בכמה דוכתי דבמילתא דלא שכיחא לא עבוד רבנן תקנתא ואע"פ שאינו שוה כל החוב כדקתני לקמיה קרקע כל שהוא האמרן אפילו אלא ממט גוזה אלא קרדום (כמעשה דקטינא דאמיי (כתובות דף לא.): **ואם אין לו.** קרקע לוה: **מוכחו.** המלוה קרקע כל שהוא כתוב שבהו: **לאגור.** להגיח בו תגור או מיריים המטלטלין: **הא אני הלל.** אמורא הוה: **אלא על עניין נקוב.** שהוא מחוכר וכל שכן על קרקע עצמו אם שלו היא: **אפילא מקומו.** דהא מקומו או שלו הוא או השאילוהו לו הואיל ועניין שלו הוא: **דמנח אמיני.** על גבי יתדות ואין הקרקע שלו הלכך נקוב הוי כמחוכר ושאינו נקוב אין כאן קרקע: **גידמא.** גזע דקל קנון והגזע מחוכר באדר: **מסרי מילייהו.** בלא כתיבת פרוזבול אלא כך אמר לאכרים הרי אתם בית דין וחוכי מסור לכם לגבותו כל זמן שאלגה: **ולמייב לו יש לו.** לאדם אחר שמייב לוה זה מנה: **מדרבי נתן.** הוי קרקע לוי המייב לשמעון משועבד לפרוזבול של ראובן המלוה את שמעון: **שיש בו אחריות נכסים.** שהשעבד לו קרקעותיו: **אינו משמט.** דבגבוי דמי וכמו שהקרקעות בחזקת המלוה הן וגבויות ממש ואין כאן חוב: **פייס לו.** הלוה למלוה: **שדה אחת בהלוואתו.** ימחה לו לגבות הימנה: **פייס.** הראה בסימניה וכמלריה דבגבוי ממש דמי: **אפילו בכסף כל נכסיי אחראין.** אלא דמי לגבוי כל כך כפייס אפ"ה אינו משמט: **קריביה דרבי אמי.** הוא היה המלוה: **מדמין.** נראה בעיניו וכמדומין אנו כן ולא שמענו מרבותינו: **נעשה מעשה.** להוציא ממונו בדיים: דבית שמאי במסכת סוטה (דף כה.) מתו בעליהן עד שלא שתו בית שמאי אומרים נוטלות כתובתן ולא שומות כו': **העומד לגבות.** מאחר ששטר כשר הוא והקרקע משועבד בו: **דתפסי להו כי דינא.** והפקרן הפקר וגבי מלוה לא קרינן ביה לא ינוס[מ]: **דתפסי ליה.** ואינו נוגשו ומוציאו כלום: **שאני משכון.** דמטלטלי: **דקני ליה.** למלוה ואם אבד חייב באחריותו הלכך כגבוי גמי דמי לענין שביעית: המחזיר

בולי אלו עשירים דכתיב [1]ושברתי את גאון עוזכם ותני רב יוסף אלו בולאות שביהודה בוטי אלו העניים דכתיב [2]העבט תעביטנו אמר ליה רבא ללעוזא מאי פרוסבול א"ל פורסא דמילתא [3]אמר רב יהודה אמר שמואל יתומין אין צריכין פרוסבול [4]וכן תני רמי בר חמא [5]יתומין אין צריכין פרוסבול דר"ג ובית דינו אביהן של יתומין [6]תנן התם [7]אין כותבין פרוסבול אלא על הקרקע אם אין לו [8]מזכהו בתוך שדהו כל שהו וכמה כל שהו אמר רב חייא בר אשי אמר רב אפילו קלח של כרוב אמר רב יהודה אפי' [9]השאילו מקום לתנור ולכירים כותבין עליו פרוסבול איני והתני הלל אין כותבין פרוסבול אלא על עציץ נקוב בלבד נקוב אין שאינו נקוב לא אמאי והא איכא מקומו [10]לא צריכא [11] דמנח אסיכי רב אשי מקני ליה גידמא דדיקלא וכתב עליה פרוסבול רבנן דבי רב אשי [12]מסרי מיליהו להדדי רבי יונתן מסר מילי לר' חייא בר אבא אמר ליה צריכנא מידי אחרינא אמר ליה לא צריכת ת"ר [13]אין לו קרקע ולערב יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול לו ולערב אין להן קרקע ולחייב לו יש לו קרקע כותבין עליו פרוסבול מדרבי נתן [14]דתניא רבי נתן אומר [15]מנין לנושה בחברו מנה וחברו בחברו מנין שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל [16]ונתן לאשר אשם לו [17]תנן התם [18]השביעית משמטת את המלוה בין בשטר בין שלא בשטר רב ושמואל דאמרי תרוייהו 'בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים שלא בשטר שאין בו אחריות נכסים כל שכן מלוה על פה רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש דאמרי תרוייהו בשטר שטר שאין בו אחריות נכסים שלא בשטר [19]מלוה על פה אבל שטר שיש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא כותיה דר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש שטר חוב משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט תניא אידך [20]סיים לו שדה אחת בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אלא אפילו כתב כל נכסיי אחראין וערבאין לך אינו משמט קריביה דר' אסי הוה ליה ההוא שטרא דהוה ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אסי א"ל אינו משמט [21] א"ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה א"ל והתניא כותיה דר' אמי א"ל אלא עוד אמר כתב לו כל נכסיי אחראין וערבאין לך אינו משמט. קריביה דר' אסי הוה ליה ההוא שטרא דהוה ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אסי א"ל אינו משמט [22] א"ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה א"ל והתניא כותיה דר' אמר אמר דלמא ב"ש אמר

אלא על הקרקע. משום דמלתא דשכיחא היא שמלוה למי שיש לו קרקע לפי שאין יכול לכלותו ושומדת בפניו ואע"ג דעניין נקוב יכול לכלותו לא פליג רבנן במקרקעי והא דכתבינן מקרקע כל שהוא פי' בקונטרס משום דרלוי לגבות בו כל החוב כמעשה דקטינא דאמיי ורבינו שמואל פי' משום דקרקע כל שהוא שוה בו כל החוב דאין אומה לקרקעות וקשה להא אמרי' (כתובות דף קי:[23]) דביטול מקח יש להם עד פלגא: **מדרבי** נתן. הלכה כר' נתן דרגא בפרק כל שעה (פסחים לא.) לא מתוקמא מלגיה אלא כרבי נתן גבי פלוגתא דלמפרע הוא גובה דאמיי ורבא וקיימא לן כרבא בר מיעל קג"ס ור"ת בתחלה ר"ל דאין הלכה כרבי נתן ושוב חזר בו ואין להאריך כאן:

שטר שיש בו אחריות נכסים אינו משמט. הא דאמרינן לעיל בפ"ב (דף יח.) דאוגס קנס ופיתוי שזקפן במלוה משמטין ומפרש דהיינו משעת העמדה בדין אע"ג דמשעמד בדין גבי ממשעבדי דמלוכה בכמה דוכתי וכן כתובה משתפגום ותזקוף משמטת אע"ג דגבי ממשעבדי [24] מ"מ אינם טפי כשמפורש שיעבוד בשטר:

דתפים ליה. פי' בתורת משכון ודרשי' בספרי ולא של אחין בידך: **אלא** מעתה הלוהו ודר בחצרו. אין לפרש דפריך מהלוהו שלא על מנרו מדלא נקט הלוהו ויש לו משכון בידו אלא פריך הלוהו על מנירו ודר בחצירו דאפ"ה משמט כדמוכח בפ' אחזו נשך (ב"מ דף סו:) דאמרינן האי משכנתא באתא דמסלקי שביעית משמטת:

שאני משכון דקני ליה מדרבי יצחק. ואם תאמר והא דר' יצחק אלא בשעת הלוואתו כדאמרינן בהאומנים (ב"מ פב.) ובשלהי פרק הדיינין (שבועות מד.) והכא המלוה על המשכון קתני דמשמע בשעת הלוואתו כדאמרי' אתם והא אידי ואידי הלוהו על המשכון קתני ואין בפרק הזהב (ב"מ דף מח:) ובפ' הדיינין (שבועות מד:) משמע נמי דאפי' בשעת הלוואתו אינו משמט גבי מלוה על המשכון ואינו שוה אלא פלגא דקאמר דשב"ג דאינו משמט פי' מה שכנגד המשכון ורבי יהודה הנשיא סבר דמשמט משום דלא תפיס ליה אלא לזכרון דברים בעלמא והייט ע"כ במשכון בשעת הלוואתו דאלא בשעת הלוואתו מאי דמשכן שקיל לגוביינא ואפילו הכי אם היה שוה המשכון כנגד ההלואה אינו משמט וי"ל דמסתבר ליה להש"ס מאחר דקני ליה מדרבי יצחק אלא בשעת הלוואתו אלים גמי שיעבודיה בשעת הלוואה דלא משמט דקרינן ביה ולא של אחין בידך וכן צריך לפרש בפרק כל שעה (פסחים לא.): דמייתי דר' יצחק גבי ישראל שהלוה לעובד כוכבים על חמנו דאלים שיעבודיה אפילו בשעת הלוואתו דמיקרי שלן לעבור בכל ירחה הואיל שלא בשעת הלוואה קני לגמרי דאפילו מקבל פקדון מעובדי

רבא משום דתפס ליה אמר ליה אביי אלא מעתה הלוהו ודר בחצרו דתפים ליה הכי נמי דלא משמט אמר ליה שאני משכון דקני ליה מדרבי יצחק [25]דאמר רבי יצחק [26]מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר [27]ולך תהיה צדקה אם אינו קונה צדקה מנין מכאן לבעל חוב שקונה משכון תנן התם המחזיר

מסורת הש"ס

א) כ"ק ל:, ב) [סס ל:, ע"פ נתוס' ד"ה אין לריכין], ג) שביעית פ"י מ"ו, ד) פסחים לא. קדושין טו. כתובות יט. פב. כ"ק ע:, ה) שביעית פ"י מ"ח, ו) [ע' תוס' שבועות ל:] ד"ה ואין], ז) [לעיל יט.], ח) יומות לח: כתובות פא. שובעה כה. שבועות מח:, ט) שביעית פ"י מ"ב מכות נ:, י) פסחים לא: ב"מ פב. שבועות מד. קדושין מ:, כ) [סיך לדף לו:], ל) [לעיל ל:], מ) [דברים טו], נ) [פי' תוס' ב"מ מז. ד"ה אמר ר"נ],

תורה אור השלם

1. וְשָׁבַרְתִּי אֶת גְּאוֹן עֻזְּכֶם וְנָתַתִּי אֶת שְׁמֵיכֶם כַּבַּרְזֶל וְאֶת אַרְצְכֶם כַּנְּחֻשָׁה:
ויקרא כו יט
2. כִּי פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ:
דברים טו ח
3. וְהִתְעַדְּתוּ אֵת חֲטֹאתָם אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהֵשִׁיב אֶת אַשְׁמוֹ בְּרֹאשׁוֹ וְהֶמְשִׁתּוֹ יִסֹּף עָלָיו וְנָתַן לַאֲשֶׁר אָשַׁם לוֹ: בְּמִדְבַּר ה ז
4. הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט כִּבֹּא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ וּלְךָ תִהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כד יג

גליון הש"ס

גם' דשנח אסיכי. עיין לעיל דף ז ע"ב תד"ה דלמא: **שם** וכי **פשני שאני** מרשין. לעיל יט ע"ב: **תוס'** ד"ה **שטר** שיש בו וכו' **ס"ם אלים שפ.** עיין שבועות דף לו ע"ב תד"ה ואין מביאין:

מוסף רש"י

הובא בעמוד הקודם

תוספות רי"ד

אמר רב יהודה אמר רב יתומים אין צריכין פרוזבול וכן תני רמי בר חמא יתומים אין צריכין פרוזבול [1] אלא על הקרקע ואם אין לו קרקע מזכהו בתוך שדהו כל שהוא פי' אם אין לו קרקע ללוה מזכהו המלוה בתוך שדהו מתנה כל שהוא וסומכין עליו לכתוב לו פרוזבול וכמה כל שהוא אמר חייא בר רב אשי אמר רב אפילו קלח של כרוב; אמר רב יהודה השאילו מקום לתנור או לכירה כותבין עליו פרוזבול; רב אשי מקני ליה גידמא דדיקלא פי' דקל קצוץ מחובר לקרקע וכתב עליה פרוזבול; רבנן דבי רב אשי מסרי מיליהו להדדי פי' כל א' אומר לחבירו הריני מוסר לכם שטרותי דהיו גובים אותם בשביעית. ואע"ג דרב אשי הוה בבבל ואין שביעית נוהגת בחוצה לארץ ואפילו מדרבנן כראמרי' הרבה כרכים כבשום עולי מצרים ולא כבשום עולי בבל והניחום כדי שיסמכו עליהן עניים בשביעית דאלמא אין שביעית נוהגת בח"ל אפ"ה השמטת כספים נוהגת שהיא חובת הגוף [2] דלא ס"ל כר' דמקיש השמטת כספים להשמט' קרקעות [3] ואפילו

עין משפט נר מצוה

מד א מי' פ"ע מהל' מתנה הל' כד סמג לאוין רעא טוש"ע ח"מ סימן מז סעיף כח:
מה ב ג מי' שם הל' יט טוש"ע שם סעיף כב:
מו ד מי' שם טוש"ע שם סעי' כג:
מז ה מי' שם טוש"ע שם סעי' כב:
מח ו מי' שם הל' מ טוש"ע שם סעי' כ:
מט ז מי' שם הל' כ טוש"ע שם סעי' כב:
נ ח מי' פ"ב מהל' מלוה הל' ו סמג עשין לד טור ש"ע ח"מ סימן מו סעי' ח:
נא ט י כ מי' פ"ע מהל' מתנה הל' ו סמג לאוין רעא טוש"ע ח"מ סימן מז סעיף ב:
נב ל מי' שם הל' יד טוש"ע שם סעי' יב:
נג מ מי' שם הל' טו טוש"ע שם סעי' יח:
נד נ מי' פ"ו מהלכות שכירות הל' ח [וס"ה מהל' אישות הל"ג] סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' עב סעיף כ:

תוספות רי"ד (המשך)

בזמן שאתה משמט כספים אתה משמט קרקע אלא כרבנן דלא מקשי: ר' יוחנן מסר מילייה לר' חייא בר אבא א"ל מי צריכנא מידי אחרינא א"ל לא. פי' צריך אני לכתוב פרוזבול וא"ל אינך צריך די לך שמסרת שטרותיך לפנינו בדברים בעלמא: ת"ר אין לו קרקע ללוה ולערב יש לו קרקע ז) כותבין עליו פרוזבול מדר' נתן דתניא ר' נתן אומר מנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו מנין שמוציאים מזה ונותנים לזה שנאמר ונתן לאשר אשם לו: תנן התם שביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר רב ושמואל דאמרי תרוייהו בשטר שטר שיש בו אחריות נכסים ושלא בשטר שאין בו אחריות נכסים ח) ושלא בשטר מלוה על פה אבל יש בו אחריות נכסים אינו משמט פי' דכמאן דנבדי דמי. תניא כותיה דר' יוחנן ור"ל ש"מ משמט ואם יש בו אחריות נכסים אינו משמט; תניא אידך סיים לו שדה בהלוואתו אינו משמט ולא עוד אמ' כתב לו כל נכסיי אחראין וערבאין לך אינו משמט. קריביה דר' אסי הוה ליה ההוא שטרא דהוה ביה אחריות נכסים אתא לקמיה דר' אסי א"ל אינו משמט ט) א"ל וכי מפני שאנו מדמין נעשה מעשה א"ל והתניא כותיה דר' אמר אמר דלמא ב"ש אמר

6) מסר כתן ל"ל תנן התם אין מחסין מרחוטל אלא על הקרקע וכו' ב) עי' קידושין דף לח ע"ב ותע"ב: ג) ל"ל דמשמן שלי אתה משמט קרקע לי אתה משמט כספים אלא מדבנן דלא מקשי: ד) מסר כתן ל"ל מחסין עליו מרחוטל לו ולערב אין לכן קרקע ולחייב לו יש לו קרקע כותבין עליו וכו': ה) מסר ול"ל ר"י ור"ל דאמרי תרוייהו בשטר שטר שאין בו אחריות נכסים ושלא בשטר וכו': ו) מסר כתן שוה אחת ול"ל אמת ר"ל אם אמר לקמיה דר"י ל"ל משמט ואם תר הוא דאמר לאיש משמט ל"ל כו':

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com